

109. Tiistaina 7 päivänä marraskuuta 1989

kello 17.45

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

- 1) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1987 ... 3338
Mainittu kertomus (K n:o 16/1988 vp.)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen käsittely:

- 2) Ehdotukset laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain 97 a §:n muuttamisesta 3339
Hallituksen esitys n:o 114
Toivomusaloite n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61

- 3) Ehdotukset laiksi talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain 1 ja 2 §:n muuttamisesta „
Hallituksen esitys n:o 200
Lakialoitteet n:ot 49 ja 82
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63

- 4) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta .. 3341
Hallituksen esitys n:o 129
Toivomusaloitteet n:ot 51 ja 89
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

- 5) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 3341

Siv. Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoitteet n:ot 83 ja 95
Toivomusaloitteet n:ot 156/1987 vp. ja 142/1988 vp.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 67

- 6) Ehdotukset laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 6 §:n ja olutverosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta „
Hallituksen esitys n:o 121
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64

- 7) Ehdotus laiksi fosforilannoiteverosta 3342
Hallituksen esitys n:o 125
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 65

- 8) Ehdotus laiksi valtion liikelaitoksista annetun lain muuttamisesta „
Hallituksen esitys n:o 205
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 66

- 9) Ehdotukset laiksi äitiysavustuslain muuttamisesta „
Hallituksen esitys n:o 176
Lakialoite n:o 14
Toivomusaloitteet n:ot 1003/1987 vp., 738/1988 vp. sekä 565 ja 625
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 26

	Siv.		Siv.
Esitellään:		lain sekä kansanterveyslain voimaanpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	3344
10) Hallituksen esitys n:o 206 laiksi yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta	3343	23) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 101 laiksi työttömyysturvain muuttamisesta	„
11) Hallituksen esitys n:o 207 laiksi leimaverolain muuttamisesta	„	24) Asetus 20 päivältä lokakuuta 1989 rajavartiolaitoksen eräiden virkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta (A n:o 33)	„
12) Hallituksen esitys n:o 208 vuoden 1990 rakennusverolaiksi	„		
13) Hallituksen esitys n:o 209 Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..	„	Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.	
14) Hallituksen esitys n:o 210 laeiksi kaupparekisterilain muuttamisesta ja toiminimilain 7 ja 12 §:n muuttamisesta ..	„	Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.	
15) Hallituksen esitys n:o 211 laiksi puolustusvoimista annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta	„		
16) Hallituksen esitys n:o 212 laiksi liikevaihtoverolain 16 ja 27 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	„		
17) Hallituksen esitys n:o 213 laiksi tullitariffilain liitteenä olevan tullitariffin muuttamisesta	„		
18) Hallituksen esitys n:o 214 laiksi lainajvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta	„		
19) Ed. Pohjanoksan ym. lakialoite n:o 97 laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta	„		
20) Ed. Tennilän ym. lakialoite n:o 96 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	3344		
21) Ed. Laineen ym. lakialoite n:o 98 laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista	„		
22) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 99 laeiksi sairausvakuutus-			

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1987

Ainoa käsittely

Mainittu kertomus (K n:o 16/1988 vp.)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Viime viikko oli raittiusviikko, ja eduskuntakin näkyi lehtitietojen mukaan kunnioittaneen sitä lyhyellä alkoholipoliittisella keskustelulla. Keskustelun lopputulos oli kuitenkin käsitteäkseni raittiusviikon hengen vastainen.

Nyt ainoassa käsittelyssä oleva talousvaliokunnan mietintö päihdekertomuksesta on jotenkin vaisu, vanhoja kaavoja toistava. Esimerkkinä tästä voisi mainita ristiriidan, että Alko myy alkoholia ja toisaalta järjestää raittiuskasvatusta. Tämä maininta on täällä usein ollut esillä, ja silti tuo ristiriita yhä edelleen on olemassa, eikä muutoksia ole

tiedossa. Mielestäni valiokuntakin sortuu eräänlaiseen ristiriitaan, kun se toisaalta ensin korostaa raittiustyötä, mutta kohta perään pitää tärkeänä, että alkoholimyymälöitä olisi mahdollisimman monessa paikassa.

Arvoisa puhemies! Näiden kertomusten käsittelyssä on masentavaa se, että kaikista puhumisista huolimatta Suomen kansa juo yhä enemmän. Puhuminen ei ainakaan ole asioita muuttanut toisenlaiseksi. Tekisikin mieli jo korottaa ääntä ja huutaa, mutta sekin on varmasti turhaa, koska tiedetään, että ihmiset etsivät pullosta sitä, mitä elämästä etsivät. Siksi toivon, että maan hallitus ja eduskunta ottaisivat lujempia otteita tämän aihepiirin asioiden käsittelyssä ja antaisivat kansalaisille hyvää esimerkkiä esimerkiksi pidättäytymällä alkoholin käytöstä. Ehkä nämä kertomuksetkin sitä kautta muuttuisivat valoisammiksi.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Olisi todellakin paljon parempi, jos kertomus käsiteltäisiin silloin, kun edustajia on enemmän paikalla. Kysymys on tällä hetkellä erittäin huolestuttavasta tilanteesta. Nuorten alkoholinkäyttö on lisääntynyt. Tämän vuoden tilastot rattijuoppojen aiheuttamista tuhoista kertovat todella vakavaa kieltään. Koko se tilanne, mikä on alkoholin käytön lisääntymisen seurauksena tässä maassa tapahtunut, liittyy luonnollisesti tähän kertomukseen. On tietenkin valitettavaa, että joudumme pohtimaan tätä vakavaa asiaa kaikessa laajuudessaan näin vähäisin voimin kuin tällä hetkellä eduskunnassa on paikalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain 97 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 114
Toivomusaloite n:o 81
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotukset laiksi talletusten ja obligatioiden veronhuojennuslain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 200
Lakialoitteet n:ot 49 ja 82
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 63.

Keskustelu:

Ed. Maijala: Herra puhemies! Hallitukselle on syytä antaa tunnustus siitä, että se on katsonut tilanteen vaativan muutosta tämän vuoden alussa voimaan tulleeseen lakiin talletusten ja obligatioiden veronhuojennuksista. Muutos on, niin kuin tekstistä voidaan lukea, verosta vapaan koron nostaminen 1 prosenttiyksiköllä, eli saman verran lähemmäksi peruskorkoa, johon se on sidottu. Aiheellisesti voidaan kysyä, onko esitetty muutos riittävä senkään jälkeen, kun myös peruskorkoa on nostettu.

Keskustan kansanedustajat jättivät viime toukokuussa lakialoitteen, jossa mm. kahden vuoden verovapaa määräaikaistilien korko ehdotettiin nostettavaksi peruskoron tasolle eli samalle tasolle, jolla se oli vielä viime vuoden lopussa. Valtiovarainvaliokunta on esittänyt nyt aloitteen hylkäämistä, vaikka sen sisältämät ehdotukset ovat yhä vielä tarpeen vaatimat ja ajankohtaiset. Muun muassa kehittyvä inflaatio puoltaisi lakialoitteen hyväksymistä. Keskustan eduskuntaryhmän taholta pidettiin viime vuonna säädettyä lakia liian voimakkaana suoneniskuna säästämis toimintaan, kun verovapaata korkoa alennettiin jopa 2 prosenttiyksikköä.

Se oli raju leikkaus, niin raju, että viime vuoden loppupuolella talletettiin silloin voimassa olevan lain perusteella edullisemmille kahden vuoden määräaikaistalletustileille noin 90 miljardia markkaa. Niin suurta liikehdintää talletusmarkkinoilla voi pitää markkinahäiriönä. Niiden talletusten erääntymistä ensi vuoden loppupuolella sekä odotetaan että pelätään. Tilanteeseen onkin syytä varautua tarjoamalla parempia vaihtoehtoja kuin tällä hetkellä on käytettävissä. Säästämisasteen kehitys on ollut suunnaltaan aleneva jo aikaisemminkin, mutta nyt voimassa oleva laki on tämän vuoden puolella alenevaa kehitystä edelleen kiihdyttänyt. Yleisön reaktio oli varmasti yllätys monille verouudistuksen arkkitehdeille. Ei joko osattu tai ei välitetty ottaa huomioon, mitä suomalaiset omia pienempiä tai suurempia talletus- ja sijoitusratkaisujaan tehdessään todella ajattelevat sijoitustensa korkojen verotuksesta. Viime vuoden lopun liikehdintä oli kansalaisten selkeä vastaus asiaan.

Tutkimuksissa on todettu, että suomalainen säästäjä valitsee mieluummin verovapaan kuin verollisen tilin. Tämän vuoden pankkitalletuksista on saamani tiedon mukaan lähes 60 prosenttia verovapailla ja 15 prosenttia verollisilla tileillä. Talletusten kanssa vaihtoehtoisen sijoitusmuodon eli obligatioiden suhteen asennoituminen on saamani tiedon mukaan toisenlaista. Eli verolliset obligaatit kuuluvat olevan suosituimpia kuin verovapaat. Se kaiketi johtuu paitsi niiden välisestä korkoerosta, myös jossakin määrin perinteestä. Verollisilla obligatioilla on pitempi perinne kuin vastaavilla talletuksilla. Toisaalta tallettajasijoittajat, jos heitä kaikkia voi edes sijoittajiksi nimittää, ovat myös eri ihmisiä kuin arvopaperisijoittajat. Tallettajat operoivat yleisesti pienemmillä summilla kuin arvopapereihin sijoittavat ihmiset.

Verovapaalle talletustilille tallettava arvostaa vaivattomuutta, varmuutta, nopeaa saatavuutta ja juuri verottomuutta. Olen havainnut monien kansantaloutemme ekonomistien vähättelevän näitä arvostuksia. Heidän kannattaisi keskustellen perehtyä niiden ihmisten ajatusmaailmaan, jotka haluavat valita verovapaan talletustilin ja odottaisivat siltä inflaation ylittävää tuottoa eli reaalikorkoa. Nythän ei reaalikorkoa saa. Tämä muutos on tapahtunut erityisesti tänä vuon-

na tehtävien talletusten kohdalla. Tätä ennen reaalityttöä oli mahdollista sentään saada useana vuonna. Tosin on ollut aikaisemminkin sellaisia aikoja, jolloin inflaatio on syönyt talletusten arvoa.

Tallettajien asenne perustuu varsin vahvaan ja vanhaan suomalaiseen perinteeseen. Se on talletusten verottamiseen nähden hyvin varauksellinen ja jopa epäluuloinen. Talletus on heidän mielestään sopimus, josta saavat olla tietoisia vain asiakas ja talletuksen vastaanottanut rahalaitos. On sanottu, että tätä perinteistä asennetta olisi mahdollista muuttaa jotenkin kouluttamalla ja uuteen käytäntöön totuttamalla. Epäilen sitä. Jos sitä yritetään, niin säästämisaste ei kohoakaan eikä talletuksia toivotulla tavalla synny, vaan varat kanavoituvat muualle, mm. kulutukseen. En osaa arvioida, olisiko suomalaisten käyttäytyminen samanlaista kuin Länsi-Saksassa, missä tämän vuoden alusta voimaan saatettu talletusten vain 10 prosentin suuruisen lähdevero päätettiin keskeyttää siitä syystä, että varat virtaavat ulkomaille.

Viimesyksyinen liikehdintä talletustoiminnassa kaksivuotisten määräaikaistalletusten suuntaan oli myös selkeä merkki tallettajien käyttäytymisestä. Jo silloin keskustan edustajat valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa talletusten verohuojennuslain käsittelyssä esittivät samaa linjaa kuin mainitsemassani lakialoitteessa n:o 49.

Meillä ollaan perustellusti huolissaan säästämisasteen jyrkästä alenemisesta. Kotimainen pääomahuolto alkaa perustua liian suuressa määrässä markkinarahaan, jolla on vaikutusta lainarahan hintaan. Tallettajat tarvitsevat kilpailukykyisiä vaihtoehtoja. Inflaatiokehitys on suhteessa talletusten verovapaaseen tuottoon liian nopeata. Pitkäaikaisillekaan talletuksille ei saa reaalikorkoa. Ensi vuonna erääntyvien ja verovapaina talletettujen määräaikaistalletustilien varalta tarvitaan mahdollisuuksia säilyttää ainakin merkittävä osa näistä talletuksista edelleen talletuksina rahalaitoksissa. Puhutaan myös kulutuskysynnän hillitsemisen tarpeesta.

Tässä lyhyesti ne perusteet, joiden vuoksi talletusten veronhuojennuslakia olisi muutettava ryhmämme vastalauseen mukaisesti. Ne ovat kaikki erikseenkin, mutta erityisesti yhdessä sellaisia perusteita, jotka varsin painavasti puoltavat vastalauseemme hyväksymistä.

Herra puhemies! Ehdotan, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Maijala ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Kun ed. Maijalan ehdotusta ei ole kannatettu, se raukeaa.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 129
Toivomusaloitteet n:ot 51 ja 89
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoitteet n:ot 83 ja 95
Toivomusaloitteet n:ot 156/1987 vp. ja 142/1988 vp.
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 67

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 67.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Maijala: Herra puhemies! Kannatan ed. Sillanpään ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sillanpää ed. Maijalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Sillanpään ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

6) Ehdotukset laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 6 §:n ja olutverosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 121
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 64.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Herra puhemies! Ehdotan, että tämäkin asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Maijala: Herra puhemies! Kannatan ed. Sillanpään ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sillanpää ed. Maijalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Sillanpään ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

7) Ehdotus laiksi fosforilannoiteverosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 65

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 65.

Keskustelu:

Ed. Sillanpää: Herra puhemies! Ehdotan, että myös tämä asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Maijala: Herra puhemies! Kannatan ed. Sillanpään ehdotusta.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sillanpää ed. Maijalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Sillanpään ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

8) Ehdotus laiksi valtion liikelaitoksista annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 205
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 66

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 66.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotukset laiksi äitiysavustuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 176
Lakialoite n:o 14
Toivomusaloitteet n:ot 1003/1987 vp., 738/1988 vp. sekä 565 ja 625
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 26

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 26.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

10) Hallituksen esitys n:o 206 laiksi yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

**11) Hallituksen esitys n:o 207 laiksi leima-
verolain muuttamisesta**

**12) Hallituksen esitys n:o 208 vuoden 1990
rakennusverolaiksi**

ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta

13) Hallituksen esitys n:o 209 Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

lakivaliokuntaan

14) Hallituksen esitys n:o 210 laeiksi kaupparekisterilain muuttamisesta ja toiminimilain 7 ja 12 §:n muuttamisesta

puolustusasiainvaliokuntaan

15) Hallituksen esitys n:o 211 laiksi puolustusvoimista annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan

16) Hallituksen esitys n:o 212 laiksi liikevaihtoverolain 16 ja 27 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

17) Hallituksen esitys n:o 213 laiksi tullitariffilain liitteenä olevan tullitariffin muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

18) Hallituksen esitys n:o 214 laiksi lainajyvästöistä ja siemenrahastoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta

19) Ed. Pohjanoksen ym. lakialoite n:o 97 laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pohjanoksa: Herra puhemies! Suomessa syntyy noin tuhat eri tavoin vammaista lasta vuodessa. Osa heistä voidaan diagnosoida heti vaikeasti vammaisiksi, esimerkiksi kuurot, sokeat sekä eräät kehitysvammaisryhmät. Asenne vammaisiin on yhteiskunnassamme yhä vaikea. Vammaisten tasa-arvoisuutta pohdittiin erityisesti vuonna 1979, jolloin oli ns. Vammaisten vuosi. Teoriassa asia hyväksytään, mutta ei käytännössä. Osittain ehkä tästä johtuen vammaisten lasten syntymä perheeseen koetaan onnettomuudeksi. Perhe joutuu usein kriisiin, josta selviämiseen tarvitaan aikaa. Monet tutkimukset, haastattelut ja käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että vanhemmat reagoivat voimakkaasti tässä ongelmatilanteessa.

Kehitysvammaisten lasten omaisten tunnoista ja mielipiteistä on koottu kirjanen, jossa kerrotaan erityisesti siitä perheen elämänvaiheesta, jossa saatiin tieto lapsen vammaisuudesta. Erään äidin kertomuksen mukaan hän joutui kriisiin, jossa ei pystynyt selostamaan muulle perheelle eikä lapsen isälle, mikä lasta vaivasi. Kyky keskustella poistui. He kaikki rakensivat muureja ympärilleen, ja kesti vuosia ennen kuin tilanne laukesi. Näin ei olisi tarvinnut tapahtua. Kokemus on osoittanut, että ensimmäinen tieto lapsen vammaisuudesta on annettava molemmille vanhemmille ja mahdollisesti koko perheelle yhtä aikaa. Yhdessä perheen on selvitettävä kriisinsä ja aloitettava elämän jälleenrakennus.

Kriisitilanteeseen ei aluksi haluta etsiä apua. Vasta jonkin ajan kuluttua pystytään ottamaan vastaan ammattiauttajien ja esimerkiksi vammaisjärjestöjen apu. Monilla vammaisjärjestöillä on esimerkiksi sopeutumisvalmennusta vanhemmille ja koko per-

heelle. Näillä toimenpiteillä pyritään auttamaan perhetilannetta ja opettamaan vanhempia hyväksymään vammaisen lapsensa.

Vammaisuuden hyväksyminen vaatii myös tietoja kyseessä olevasta ongelmasta tai ongelmakentästä. Vanhempia pyritään auttamaan ja etsimään myös sosiaali- ja terveyspalveluista juuri siihen tilanteeseen kuuluvat avut. Monet käytännön toimet vaativat aikaa, mutta suurin ongelma on lapsen täysipainoinen hyväksyminen. Tässä vanhemmat joutuvat tekemään ns. surutyötä.

Tämän lakialoitteen tarkoituksena on auttaa vanhempia, joille syntyy vammaisen lapsi, antamalla heille aikaa hyväksyä lapsensa ja hoitaa häntä kotona normaalin 158 päivän sijasta vielä toiset 158 päivää. Tuskin tässä ajassa kaikki ongelmat selviävät, mutta tämäkin aika on nähdäkseni tarpeellinen perheen kriisin selvittämiseksi. Oman ongelmansa tuo myös vammaisen lapsen hoitaminen. Vammaiselle lapselle on vaikea saada hoitajaa tai hoitopaikkaa. Nykyisessä päivähoitotilanteessa, jossa on pulaa kaikista hoitopaikoista, jäävät vammaiset lapset jonon viimeisiksi.

Terveyttä kaikille vuoteen 2000 -ohjelman strategiset tavoitteet yhteiskunnalle sisältävät myös yhdenvertaisuusperiaatteen. Se asettaa painon sanalle "kaikille". Ei riitä, että asiat ovat keskimääräisesti hyvin, vaan olennaista on, että keskimääräiset tunnusluvut voivat kätkeä taakseen suuria alueellisia ja sosiaali-ryhmittäisiä eroja. Olennaista onkin näiden ryhmien selvittäminen ja etusijan antaminen nimenomaan huonommassa asemassa oleville.

Samassa ohjelmassa painotetaan nimenomaan mielenterveyden riskien selvittämistä. Vammaisen lapsen syntymän jälkeen perheen kriisissä on varsin suuri mielenterveydellinen riski. Siinäkin mielessä vanhemmat tarvitsevat sopeutumisaikaa, jotta he voisivat hyväksyä tilanteen ja sopeutua siihen.

Edellä esittämistäni syistä toivon, että sosiaalivaliokunta ottaisi tämän lakialoitteen käsittelyyn.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Haluan lyhyesti, mutta lämpimästi kannattaa ed. Pohjanoksan hyvää lakialoitetta vammaisen lapsen vanhempainrahakauden pidentämisestä ja toivoa, niin kuin hänkin, että se tulisi sosiaalivaliokunnassa käsittelyyn. Kun mää-

rätyt poliittiset realiteetit kuitenkin antavat aiheen olettaa, että tällä kannatuksella ei minun osaltani ole merkitystä, niin haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että merkitystä voisi olla esimerkiksi sillä, että aloitteen on allekirjoittanut yhteensä 46 kansanedustajaa, joista suurin osa hallituspuolueitten edustajia. Allekirjoittajana on mm. eduskunnan ensimmäinen varapuhemies, mikä lienee aika erikoista. Lisäksi allekirjoittajana on monta sellaista edustajaa, joitten nimet ovat viime aikoina olleet julkisuudessa, kun on spekuloitu sosiaali- ja terveysministeri Pesolan seuraajasta. Siksi toivon, että tämä arvovaltaisin allekirjoituksin varustettu hyvä lakialoite hyväksyttäisiin eduskunnassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

20) Ed. Tennilän ym. lakialoite n:o 96 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

21) Ed. Laineen ym. lakialoite n:o 98 laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

sosiaalivaliokuntaan

22) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 99 laeiksi sairausvakuutuslain sekä kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

23) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 101 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

puolustusasiainvaliokuntaan

24) Asetus 20 päivältä lokakuuta 1989 rajavartiolaitoksen eräiden virkojen lakkauttamisesta ja perustamisesta (A n:o 33)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan
seuraava täysistunto on huomenna kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 18.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

M. V. Mandelin
